

BÜTÜN ÖYKÜLERİ 2

JULIO CORTÁZAR
AYAK İZLERİNDE
ADIMLAR

Çeviri: SÜLEYMAN DOĞRU

2. BASKI

can
öykü

JULIO CORTÁZAR
AYAK İZLERİNDE
ADIMLAR
BÜTÜN ÖYKÜLERİ 2

Cuentos Completos 2 (Historias de cronopios y de famas, Todos los fuegos el fuego, Último round, Octaedro, Alguien que anda por ahí), Julio Cortázar
© 1945, 1951, 1964, 1956, Julio Cortázar vârisleri

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017

2. basım: Şubat 2018, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Emrah İmre

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3644-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750736445

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

JULIO CORTÁZAR
AYAK İZLERİNDE
ADIMLAR
BÜTÜN ÖYKÜLERİ 2

ÖYKÜ

İspanyolca aslından çeviren

Süleyman Doğru

♥can

Julio Cortázar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Seksek, 1988

Ötekinin Rüyası / Bütün Öyküleri 1, 2016

JULIO CORTÁZAR, 1914'te Brüksel'de doğdu. Arjantin'de öğrenim gördükten sonra, öğretmenlik ve çevirmenlik yaptığı sıralar, Perón hükümetinin uygulamalarından duyduğu düş kırıklığıyla ülkesini terk ederek Paris'e yerleşti. 1981'de Fransız uyruğuna geçti ama Arjantin yurttaşlığından da ayrılmadı. 1950'li yıllarda yayımlanan *Hayvan Hikâyeleri*, *Oyunun Sonu* ve *Gizli Silahlar* adlı öykü kitaplarını 1963'te yayımlanan *Seksek* adlı romanı izledi. Bugün yazarın başyapıtı sayılan *Seksek*, geleneksel romanın olay örgüsünü altüst eden, belirli bir sona bağlanmayan açık uçlu bir romandı. Cortázar'ın öteki önemli yapıtları arasında *Manuel'in Kitabı* ve *Mırıldandığım Öyküler* sayılabilir. Edgar Allan Poe'nun yapıtlarını İspanyolcaya kazandıran Cortázar, son yıllarında kendini insan hakları davalarına adadı ve UNESCO'da çalıştı. 1984'te Paris'te öldü.

SÜLEYMAN DOĞRU, 1969'da Keşan'da doğdu. İlköğrenimini Keşan'da, ortaöğreniminiyse İstanbul'da, Galatasaray Lisesi'nde yaptı. İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1998'de mezun oldu. Institut Catholique de Paris'te kütüphanecilik ve dokümantasyon formasyonu aldı. İspanyolca ve Fransızcadan çok sayıda çevirisi bulunmaktadır.

İçindekiler

KRONOPLARIN VE MEŞHURLARIN HİKÂYELERİ

TALİMATLAR KİTAPÇIĞI

Ağlama Talimatları	21
Şarkı Söyleme Talimatları	22
Korkma Biçimi Üzerine Örnekli Talimatlar.....	23
Üç Ünlü Tabloyu Anlama Talimatları	25
Roma'da Karıncaları Öldürme Talimatları	29
Merdiven Çıkma Talimatları.....	31
Saat Kurma Talimatlarına Girizgâh	33
Saat Kurma Talimatları.....	34

TUHAF MEŞGALELER

Simülasyonlar.....	37
Etiketler ve Tercihler	42
Posta ve Telekomünikasyon.....	44
Saç Telinin Kaybedilişi ve Bulunuşu	46
Halam Sıkıntıda	49
Halamızın Durumunun İzahı Var mı?	51
Kaplan Pozu	53
Ölü Nöbetlerinde Davranış.....	56

PLASTİK MADDE

Büro İşleri.....	65
------------------	----

Harikulade Meşgaleler	67
<i>Vietato Introdurre Biciclette</i>	69
Paskalya Adası'nda Aynaların Davranışı	71
Soyutlama İhtimalleri	72
Günlük Gazete	75
İçinde Yaşadığımızı Sandığımız İstikrarın Kırılganlığını, Bir Başka Deyişle Yasaların İstisnalar, Tesadüfler ya da Belirsizlikler Karşısında Toprak Kaybedebileceğini –ki Ben Seni Orada Görmek İstiyorum– Resmetmeye Meyilli Kısa Hikâye	76
Sonun Dünyasının Sonu	79
Akefali.....	82
Bir Rüya Taslağı.....	84
Ne Haber, López?	86
Coğrafyalar	88
İlerleme ve Gerileme.....	90
Gerçek Hikâye	91
Yumuşacık Bir Ayının Hikâyesi	92
Bir Duvar Halısı İçin Tema	93
Bir Koltuğun Özellikleri	94
Hafızasında Delik Olan Bilge.....	96
Bir Şiir İçin Plan	97
Sakıncalı İlan Edilen Deve.....	99
Ayının Dediği	101
Tepeli Devekuşunun Tasviri	103
Damlaların Ezilişi	105
Kıssadan Hissesi Olmayan Öykü	106
Elin Çizgisi.....	109

KRONOPLARIN VE MEŞHURLARIN HİKÂYELERİ

I. Kronopların, Meşhurların ve Umutların İlk ve Hâlâ Belirsiz Ortaya Çıkışı. Mitolojik Safha Meşhurların Alışkanlıkları	115
---	-----

Meşhurların Dansı	117
Kronobun Sevinci	118
Kronobun Üzüntüsü	119

II. Kronopların ve Meşhurların Hikâyeleri

Yolculuklar.....	123
Hatıraların Korunması	125
Saatler	126
Öğle Yemeği	127
Mendiller	128
Ticaret.....	129
Hayırseverlik İşleri.....	131
Kronopların Şarkısı.....	133
Tarih	134
Küçük Bir Kaşık Dolusu	135
Fotoğraf Bulanık Çıktı.....	136
Öjenik.....	137
Bilime Duydukları İnanç	138
Kamu Hizmetlerinde Yarattıkları Sakıncalar	140
Evinizdeymiş Gibi Davranın	142
Terapiler.....	143
Özel ve Evrensel	144
Kâşifler	145
Prens Eğitimi	146
Pulu Zarfın Sağ Üst Köşesine Yapıştıran.....	148
Telgraflar	150
Doğadan Hikâyeler	152

BÜTÜN ATEŞLER ATEŞ

Güney Otoyolu.....	157
Hastaların Sağlığı	186
Buluşma.....	206
Senyorita Cora.....	224

Öğleyin Ada	251
John Howell İçin Talimatlar	261
Bütün Ateşler Ateş	277
Öteki Gökyüzü	293

SON RAUNT

Silvia	323
Yolculuk	338
Siesta Zamanı	351

SEKİZYÜZLÜ

Liliana Ağlıyor	369
Ayak İzlerinde Adımlar	381
Bir Cepte Bulunan Elyazması	404
Yaz	419
Orada Ama Nerede, Nasıl	431
Kindberg Denen Yer	444
Severo'nun Safhaları	459
Kara Kediciğin Boynu	471

ORADA DOLAŞAN BİRİ

Luciana Ne İstiyor?	491
Alize Rüzgârları	504
İkinci Kez	515
Siz Senin Yanına Uzandınız	524
Boby Adına	537
Solentiname'de Kıyamet	548
Kayık ya da Venedik'e Yeni Ziyaret	557
Kırmızı Bir Çemberle Toplantı	605
Madalyonun Yüzleri	615
Orada Dolaşan Biri	632
Mantequilla'nın Gecesi	640

KRONOPLARIN VE
MEŞHURLARIN HİKÂYELERİ

Bu kitap Őu b6l6mlerden oluŐuyor:

Talimatlar Kitapçığı

Tuhaf Meşgaleler

Plastik Madde

Kronopların ve Meşhurların Hikâyeleri

Talimatlar Kitapçığı

Her gün tuğlayı yerinden oynatma gayreti, dünya denen vıcık vıcık kütlede kendine yol açma gayreti, her şeyin yerli yerinde –yanında aynı kadın, aynı ayakkabılar, aynı diş macununun aynı tadı, eskimiş pencerelerin, üzerlerinde “Hotel de Belgique” yazan tozlu panjurlarının ve karşıdaki evlerin aynı hüznü– olmasından duyulan sefil mutlulukla, her sabah o iğrenç isimli paralel yüze toslama.

Tam ortasında sütlü kahve içtiğimiz ve cam tuğlanın herhangi bir köşesinde ne olup bittiğini öğrenmek için gazeteyi açtığımız saydam kütleyle isteksiz bir boğa gibi kafayı daldırmak. Kapı tokmağını çevirmeye yönelik kritik hareketi, her şeyin dönüşmesine vesile olabilecek o hareketi gündelik bir refleksin soğuk mekanikliğiyle yerine getirmeyi reddetmek. Görüşürüz, sevgilim. Görüşürüz, işin rast gitsin.

Bir çay kaşığını parmakların arasında sıkamak ve onun metal nabzını, endişe verici uyarısını hissetmek. Bir çay kaşığını reddetmek, bir kapıyı reddetmek, alışkanlığın o tatmin edici yumuşaklığı kazandırana dek yaladığı her şeyi reddetmek nasıl da acı veriyor. Oysa kaşığın basit arzusunu kabullenip onu kahvemi karıştırmak için kullanmak öylesine kolay ki.

Nesnelerin bizi her gün yeniden bulmalarında ve hep aynı nesnelere olmalarında bir kötülük yok aslında. Yanımızda aynı kadının olması, aynı saat ve masanın üzerinde açık duran romanın bir kez daha gözlüklerimizin bisikletiyle dolaşmaya çıkması, bunlarda ne kötülük olabilir ki? Ama üzgün bir boğa gibi başı öne eğmek, cam tuğlanın merkezinden dışarıya doğru, çok yakınımızda bulunan ve boğanın yakınındaki pikador gibi ele geçirilemez olan ötekine doğru itmek gerekiyor. Gökyüzünde dolaşan, taşıdığı bulut ismini ve hafızaya kaydedilen kopyasını hınzırca kabullenilen şeyi seyrederek kendi gözlerini cezalandırmak. Sanma ki telefon sana aradığın numaraları verecek. Onları sana neden versin ki? Sadece hazırlamış ve çözümlenmiş olduğun şey gelecek önüne, umudunun hüznünlü yansıması, bir masanın üzerinde kaşınan ve soğuktan titreyen şu maymun. Kır o maymunun kafasını, merkezden duvara doğru koş ve kendine bir geçit aç. Of, üst katta nasıl da şarkı söylüyorlar! Bu evde, başka insanların olduğu bir üst kat var. Alt katında ne olup bittiğinin farkında olmayan insanların yaşadığı bir üst kat var, oysaki hepimiz aynı cam tuğlanın içindeyiz. Eğer bir güve birden kurşunkalemimin ucuna konar ve külün altındaki ateş gibi küt küt atmaya başlarsa, bak ona, ben ona bakıyorum, onun küçücük yüreğini sıvazlıyor ve onu duyuyorum, o güve donmuş cam hamurunda ses çıkarıyor, henüz her şey kaybedilmiş değil. Kapıyı açıp merdivene yöneldiğimde aşağıda sokağın başladığını bileceğim; orada çoktan kabullenilmiş bir kalıp, çoktan bildik evler ya da karşıdaki otel değil, sokak başlıyor, her anın üzerime bir manolya çiçeği gibi düşebileceği canlı ağaçlık başlıyor ve orada ben onlara bakınca yüzler doğacak, biraz daha ilerleyince, dirseklerim, kirpiklerim ve tırnaklarımla cam tuğlanın hamurunda kendimi özenle parçalayınca, köşedeki büfeden gazetemi satın almak için adım adım ilerleyerek hayatımı tehlikeye atınca.

AĞLAMA TALİMATLARI

Nedenleri bir kenara bırakarak ağlamanın doğru biçimine odaklanalım ve bu sözden ne ortalığı velveleye veren ne de paralel ve sarsak benzerliğiyle tebessümü inciten bir hıçkırığı anlayalım. Ortalama ya da sıradan ağlama yüzün genel kasılmasının yanı sıra gözyaşlarının ve sümüğün eşlik ettiği spazmodik bir sese dayanır. Gözyaşları ve sümük en son ortaya çıkar, zira insan enerjik sesler çıkarmaya başladığı anda ağlama sona erer.

Ağlamak için hayal gücünüzü kendinize doğru yöneltin; şayet dış dünyaya inanma alışkanlığından ötürü bu mümkün olmuyorsa, üzeri karıncalarla kaplı bir ördeği ya da Macellan Boğazı'ndaki *kimsenin hiçbir zaman girmedığı* şu koyuları düşünün.

Ağlama gelince, iki elinizi ayalar içeriye dönük bir biçimde kullanarak yüzünüzü kederli bir şekilde kapatacaksınız. Çocuklarsa yüzlerini kazaklarının yeniyle kapatacak ve tercihen odanın bir köşesinde ağlayacaklar. Ağlamanın ortalama süresi üç dakika olacak.

ŞARKI SÖYLEME TALİMATLARI

İşe evinizdeki bütün aynaları kırarak başlayın, sonra kollarınızı aşağıya sarkıtıp duvara belli belirsiz bakın, *kendinizi unuttun*. Tek bir nota söyleyin ve onu içinizden dinleyin. Eğer kayaların arasında oyukları ve yere çömelmiş yarı çıplak silüetleriyle dehşete gömülmüş bir manzarayı andıran bir şey duyarsanız (ama bu çok sonra olacaktır) sanırım doğru yoldasınız demektir; ama onu duyamadıysanız üzülmezin, sarı ve siyaha boyalı teknelerin gezindiği bir nehir, bir ekmek tadı, bir parmak teması ya da bir at gölgesi duysanız da olur.

Ardından solfejler ve bir fraq satın alın, lütfen bundan şarkı söylemeyin ve Schumann'ı rahat bırakın.

KORKMA BIÇİMİ ÜZERİNE ÖRNEKLİ TALİMATLAR

İskoçya'nın bir köyünde rasgele bir sayfası boş bırakılan kitaplar satılır. Eğer bir okur, saat öğleden sonra üçü çaldığında o sayfaya denk gelirse ölür.

Roma'nın Quirinal Meydanı'nda sakinlerin XIX. yüzyıla kadar bildikleri bir nokta vardır ve dolunay zamanı oradan bakınca, şaha kalkan atlarıyla mücadele eden dioskur heykellerinin yavaşça hareket ettiği görülür.

Amalfi'de, kıyı bölgesinin bittiği noktada denize ve geceye giren bir dalgakıran vardır. Son fenerin ötesinde bir köpeğin havladığı duyulur.

Bir beyefendi diş fırçasına diş macunu sürdüğü sırada birden, mercan ya da boyanmış ekmek kırıntısından yapılmış sırtüstü yatan minik bir kadın imgesi görür.

Bir gömlek çıkarmak için gardırobu açarken yere düşen eski bir yıllık parçalanıp dağılır ve beyaz giysiler binlerce kirli kâğıt kelebekle kaplanır.

Sol bileği, kol saatinin tam altı ağırmaya başlayan gezgin bir tüccardan bahsedilir. Saati çıkarınca kan fışkırmış: Yarada incecik dişlerin izi görünüyormuş.

Doktor muayenemizi bitiriyor ve bizi sakinleştiriyor. Masasına oturup şimdi reçetelerini yazdığı ilaçları tok ve içten sesiyle önceden söylüyor. Arada sırada kafasını kaldırıp gülümseyerek bizi cesaretlendiriyor.

Pencere çerçevesinin üst kısmında bir damlacık beliriyor, onu bin sönük ısıltıya bölen gökyüzüne doğru titreşiyor, sonra büyüyor ve sendeliyor, düştü düşecek, ama düşmüyor, henüz düşmüyor. Bütün tırnaklarıyla oraya tutunuyor, düşmek istemiyor ve bir yandan göbeği büyürken dişlerini oraya geçirdiği görülüyor, o artık görkemli bir şekilde sarkan koca bir damla, derken birden, şıp ve işte düşüyor, parçalanıyor ve sonrası, hiçlik, mermerin üzerinde bir kayganlık.

Julio Cortázar'ın öykü külliyyatının bu ikinci cildi, *Kronopların ve Meşhurların Hikâyeleri* (1962), *Bütün Ateşler Ateş* (1966), *Son Raunt* (1969), *Sekizyüzlü* (1974), *Orada Dolaşan Biri* (1977) kitaplarının bir araya gelmesiyle oluştu.

Ayak İzlerinde Adımlar'daki deneysel hikâyelerin, mikro anlatıların, gerçeküstü evrenlerin hepsi, Cortázar efsanesinin birer izdüşümü.

